

V raziskavi je sodelovalo 246 srednješolskih učiteljev iz različnih šol po Sloveniji. V analizi sem uporabila lasten merski pripomoček, prirejen po vprašalniku 5. evropske študije delovnih razmer (Eurofound, 2010), raziskavi Slivarja (2009) ter Depolli Steinerjeve (Lestvico izgorelosti MBI-ES 2010). Usmerila sem se na primerjavo lastnih podatkov z že obstoječimi podatki 5. evropske študije delovnih pogojev za Evropo in Slovenijo (Eurofound, 2010) ter osmislila dobljene podatke z vidika že opravljenih slovenskih študij o stresu in izgorevanju v učiteljskem poklicu pred recesijo. Rezultati potrjujejo predvidevanja, da so se delovni pogoji v šolstvu v zadnjih letih poslabšali. Evidentna je intenzifikacija dela. Glavni viri nezadovoljstva so nezmožnost napredovanja, nižanja plač, negotovost glede vladnih ukrepov pa tudi pritiski nadrejenih, nemotiviranost učencev in šolski sistem. Prisotna je kvalitativna negotovost zaposlitve. Učitelji doživljajo stres in tudi izgorevanja med učitelji je več kot v primerljivih slovenskih raziskavah pred recesijo. Neugodni delovni pogoji in psihosocialna tveganja pa se povezujejo s psihičnimi in zdravstvenimi tveganji pri učiteljih. Učitelji, ki so v stresu, imajo slabše telesno in duševno zdravje, manj so tudi zadovoljni z vsemi vidiki delovnih pogojev, več je med njimi absentizma in prezentizma. Na osnovi ugotovitev sem ponudila predloge in usmeritve za preprečevanje in zmanjševanje stresa ter izgorevanja učiteljev.

Razlogi za dijakovo učno zavlačevanje

Branka Ribič Hederih
Gimnazija in srednja kemijska šola Ruše,
e-mail: branka.ribic.hederih@gmail.com

Učno zavlačevanje je oblika pomanjkanja samouravnavanja in samodiscipline v odnosu do nepotrebne in iracionalne odlašanja z nalogami, ki ga spremljajo neugodne psihosocialne posledice in negativna čustva. Gre za disfunkcionalno vedenje. V naši raziskavi smo na vzorcu 770 slovenskih srednješolcev tretjega letnika gimnazije ugotavljali, koliko dijakov po lastni oceni zavlačuje in kateri so razlogi za učno zavlačevanje. Zanimalo nas je, ali obstajajo razlike v faktorjih odlašanja, faktorju splošnega zavlačevanja in faktorju zavlačevanja z odločitvami glede na vrste razlogov zavlačevanja. 72,9 % vseh reševalcev vprašalnikov je navedlo različne razloge za zavlačevanje v šolski situaciji. 27,1 % vprašanih ni odgovorilo ali pa so napisali, da ne zavlačujejo. Odgovore na vprašanje odprtega tipa smo uvrstili v štiri kategorije. Najvišji delež vprašanih je razloge pripisalo kognitivnim dejavnikom (43,1 %). Temu razlogu sledita še pomanjkanje motivacije (37,4 %) in določene osebnostne lastnosti (13,4 %). Najmanj dijakov navaja kot razlog zavlačevanja čustva (6,1 %). V dveh faktorjih odlašanja, ki smo ju poimenovali doživljanje nezadovoljstva in pritiskov ($p = 0,001$) in načrtni odlog ($P = 0,037$), rezultati kažejo statistično značilne razlike glede na kategorije razlogov za zavlačevanje v šolski situaciji. Prav tako je statistično značilna razlika v faktorju splošnega zavlačevanja ($p = 0,001$) in faktorju zavlačevanja z odločitvami ($p = 0,015$) glede na razloge zavlačevanja. Analiza razlogov za učno zavlačevanje dijakov nakazuje možnosti konstruktivnega spoprijemanja s problemom zavlačevanja v praksi.

Oči kože in misleča roka – utelešena kognicija v nevroznanosti in edukaciji

Simona Tancig
Članica skupine za Nevroznanost in edukacija pri Evropski zvezi za raziskovanje učenja in poučevanja (EARLI),
e-mail: simona.tancig@guest.arnes.si

Sodobne teorije in raziskave v kognitivni znanosti poudarjajo, da je kognicija utelešena. To pomeni da percepcija, telesna aktivnost in emocije pomembno prispevajo k višjim kognitivnim procesom. Z utelešeno kognicijo se v okviru postkognitivistične paradigme ukvarjajo številne konstitutivne vede kognitivne znanosti, kot so filozofija, psihologija, kognitivna nevroznanost, nevroedukacija, robotika, lingvistika idr. Najnovejše razumevanje utelešene kognicije se uveljavlja na različnih področjih, kot so poleg branja in pisanja tudi spomin, številčnost, aritmetika, konkretni in abstraktni pojmi. Raziskave utelešene kognicije imajo pomembne implikacije v edukaciji kot tudi širše v današnji digitalni dobi, ki pomembno spreminja vlogo senzomotorike, percepcije in telesne aktivnosti v učenju in poučevanju ter reševanju problemov, ki jih prinaša sodobna družbena realnost. Današnji digitalni svet zaznamuje zanimiv paradoks: na eni strani ga označuje vedno večja avtomatizacija, ki jo omogoča sodobna tehnologija in ki ji očarani prepuščamo vedno več naših dejavnosti; na drugi strani pa je vedno več filozofskih razprav, nevroznanstvenih, psiholoških in drugih raziskav (Varela, Damasio, Ramachandran, Dehaene, Gibson, Wilson, Goswami, Gibbs idr.), ki rušijo kartezijanski pogled na človeka in dokazujejo velik pomen utelešene kognicije, t.j. tesne povezanosti med človekovimi senzoričnimi in motoričnimi sistemi ter kognicijo. Ali rečeno drugače, naša senzorična in gibalna aktivnost sta pomembni za razvoj naših možganov in številnih sposobnosti. Finski arhitekt in izjemni mislec Junani Pallasmaa je povezanost uma in telesa metaforično nazorno ubesedil v naslovih svojih dveh knjig Oči kože in Misleča roka. Postavlja se vprašanje, ali se zaradi odmikanja od našega telesa, pogojenega z digitalizacijo in avtomatizacijo, odmikamo tudi od našega človeškega bistva in naše ustvarjalnosti.

Experience sampling method study: Is poor social functioning of patients with psychosis a result of inability to transfer social reward value to future situations?

Urša Malešič
Faculty of Psychology and Neuroscience, Maastricht University,
e-mail: ursa.malesic@gmail.com

Poor social functioning is one of the main features of psychosis. It usually escalates over the course of the disorder and it is very resistant to treatment. A possible reason for poor social functioning in patients with psychosis is impaired reward sensitivity. The aim of this study was to investigate the extent to which positive affect experienced in social company leads to social engagement in the immediate future, and whether this pattern of consummatory experience informing social behavior differs between patients and controls. Patients with diagnosed psychotic disorder and healthy individuals